

אלול (5)

ורחמים וחיים ושלום, וכל טוב ומכל טוב לעולם אל יחסרנו. האם שמנו לב לכל הבקשות הללו? לא, מדוע, מפני שהתרגלנו לברך ברכת המזון כבר בגן הילדים. וזוהי עבודת אלול, לעקור את ה"מלומדה". להיות בבחינת "בתולה", בבחינת "בעלי תשובה שנתקרב אלי מחדש". לעורר את החיבה בעבודת ה' כמו חיבה של חתן וכלתו. הרגשה של חידוש, לגשת לעבודת ה' כאילו זו הפעם הראשונה שניגשים לסידור, להתפעל מכל הלכה, מכל ברכה ומכל הרגשה רוחנית. כי ההתחדשות היא כח התשובה, זהו אדם חדש לגמרי וזוהי עבודת האלול.

רב פינקוס בספרו "אלול ימים נוראים"

רחום וחנון ורב חסד ואמת

באמירת י"ג מידות של רחמים או מזכירים את היותו של הקב"ה רחום וחנון, רב חסד וגם אמת. ונשאלת השאלה: כיצד "אמת" שייכת למידות רחמים? הלא כל משמעותה של מידה זו, הנה שהקב"ה אינו מוותר, אינו מעגל פינות ואינו עוצם את עיניו מכל מעשה שהוא, האם בכך ישנו ביטוי לרחמים? רבי מאיר מפרימישלן תירץ קושיא זו באמרו, שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, כפי שנאמר (תהלים נ. ג): "וסביביו נשערה מאוד", והנהגתו עם צדיקים שונה בתכלית השינוי מהנהגתו עם כל אדם אחר. אולם מבאר רבי מאיר, ישנם כאלה, אשר אינם צדיקים באמת, אלא מנסים להידמות לצדיקים, הם מאמצים לעצמם הנהגות חיצוניות של צדיקים: מגדלים זקן ארוך, עוצמים את העיניים בחזקה וכיוצא בזאת, אך בתוך תוכם הם רחוקים עד מאוד מלהיות צדיקים באמת. והנה, אם ידון הקב"ה אדם כזה, כפי שהוא רוצה שיתיחסו אליו, הוא עלול לקבל עונשים ביותר, כפי שהוא מעלליו. ולכן ברחמי הקב"ה דן אותו על פי מצבו האמיתי, ומאחר שבאמת איננו צדיק, לא מדקדקים איתו על כל פרט ופרט. ומכאן שה"אמת" בדין נכללת גם היא ב"י"ג מידות של רחמים.

ספר ומתוק האור "ימים נוראים אלול"

דפקנו דלתיך, ובכך פתחנו פתח כחודו של מחט

דלתיך דפקנו, נא אל תשיבנו ריקם מלפניך

בשני אופנים ביאר הגאון אברהם ווינפפלד, בקשה זו: הביאור הראשון: הלא עיקר התפילה שאנו מתפללים לה, היא רק לכבודו, שלא יתחלל שמו יתברך בעולם, שכן כאשר רואה העולם שכל הגויים מצליחים בכל ענייניהם, ורק אנחנו, עם ה', אינם מצליחים, בכך מתחלל

בין אב למלך, ובין חטא לפשע

סלח לנו אבינו כי חטאנו, מחל לנו כי פשענו

הבה נשים לב: לגבי חטאים או פונים ל"אבינו", ואילו לגבי "פשעים" מתייחסים אנו ל"מלכנו". מה פשר השינוי? כך גם באמירת "אבינו מלכנו", קודם אבינו, ואחר כך מלכנו, וכן: מדוע אומרים תחילה "חטאנו" ולאחר מכן "פשענו"? והסביר ה"חפץ חיים": כי יש כמה וכמה עבירות שתלויות ברצונו של הקב"ה בכדי לקבוע לאיזה סוג הן שייכות, האם לזדונות או לשגגות. למשל, אם היה החוטא בגדר של שוגג הקרוב למזיד, שרק יודע תעלומות וחוקר כליות ולב יוכל לפסוק האם היה העוון בשוגג... החלטה זו תלויה גם בהתנהגותנו אנו. אם עושים אנו רצונו של מקום, אז מתנהג עמנו הקב"ה במידת הרחמים, כאב כלפי בניו, ומחשיב העבירות הללו כשוגג, והיינו חטאים. אולם אם, חלילה, איננו עושים רצונו של מקום, אזי אנו בבחינת עבדים, והוא יתברך כלפינו בבחינת מלך, ואז מן הדין שתהיה ההתחשבות, בעבירות אלו אחרת, ויתחשב בהם הקב"ה כמזיד והיינו פשעים. זה מה שאנו אומרים "סלח לנו אבינו כי חטאנו, מחול לנו מלכנו כי פשענו", כלומר, שאם תתייחס אלינו בבחינת אב יהיו בגדר חטאות, ואם, חלילה בעוונותינו, תתייחס אלינו כמלך אז מחל לנו מלכנו כי פשענו, שאז עבירות אלו בגדר פשע, מזיד, על הכל אנו מבקשים סליחה, מחילה וכפרה.

כמוצא שלל רב "ימים נוראים"

ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה

הנביא ישעיה מתלונן על כך ואומר: "ותהי יראתם אותי, מצות אנשים מלומדה" (ישעיה כט, יג). הנביא לא מתלונן רק על קיום מצוות מעשיות הנעשות כמצות אנשים מלומדה, אלא על "יראתם אותי", על יראת שמים, אפילו יראת שמים, גם היא יכולה להיות "מלומדה", להיעשות מתוך הרגל, בלי מחשבה. התפיסה שלנו בהקב"ה, בסידור ובחומש, גם היא תפיסה של ילד בן חמש. זהו רחוקים ממש, עובדים את הקב"ה ממרחק של שלוש שנה, מאז שהכירו אותו לראשונה. רק מי "שנתקרב אליו מחדש", מי שהתחדש עכשיו, הוא "קרוב". בכל שבת אנו אומרים "נשמת", אילו היינו שמים לב לכל מילה ומילה, היינו מלאי התפעלות. החפץ חיים שאל פעם: האם שמנו לב שבברכת הטוב והמטיב הנאמרת בברכת המזון ישנן חמשת עשרה בקשות? הוא יגמלנו לעד, לחן, ולחסד ולרחמים, ולרווח, הצלה והצלחה, ברכה, (מלשון בריכה, שפע של חסד) וישועה, נחמה, פרנסה וכלכלה, גם אם יש פרנסה לא תמיד יש לו לאדם כלכלה, במה לכלכל את עצמו,

זוהי רעה לרשעים? את התירוץ הוא "ודרך התשובה הורית", ואם כן ארץ אפים היא לטובה.

כמוצא של רב "מים נוראים"

הלכה: המנהג לתקוע בשופר בכל חודש אלול חוץ מערב ראש השנה, ושני טעמים נאמרו בדבר: (א) כדי להפסיק בין תקיעות של חודש אלול שהם רשות, לתקיעות של ראש השנה שהם חובה. (ב) במנהגים מובא הטעם כדי לערבב, לבלבל השטן, שיחשוב השטן שכבר גמרנו לתקוע ואז לא יבוא יותר בראש השנה לקטר על כלל ישראל.

ספר "הרת עולם"

פתגם: מי שרוצה את חדשות הבית ישאל את הילדים הקטנים.

ספר "אלף פתגם ופתגם"

חקירה: תוספת שבת ויום טוב

חלק מיום שישי נעשה כשבת עצמה, או דין נפרד, ואינו חלק משבת (עיון בלומדות א. קונטרסי שיעורים נדרים יג-ט לגבי תוספת יום טוב. דברי יחזקאל מה-ה בהשמטה: אינו חלק משבת)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: פיות רעבים

שאל עני את עמיתו: ידוע שפרנסתך אינה מצויה ואתה שרוי בדחקות רבה. אך האם לפחות יש לך נחת מבניך? השיב הלה: ברוך השם, הרבה נחת יש לי מבני הקטנים. כולם אהובים כולם ברורים, כולם גיבורים, וכולם עושים רצוני, אבל דא עקא, שכולם גם פותחים את פיהם.

ספר "חד וחלק" חלק ג' (עו)

מזל טוב ליום הולדת של בתי מרים ברכה בת מלכה

מזל טוב ליום הולדת של בתי תהילה בת מלכה

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאט, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

שם שמים, כי אומרים הגויים שאין בכוחו של הקב"ה, חלילה, להושיע, ועל כן אנו מבקשים ואומרים "דלתוך דפקנו", כלומר: מאחר שאין אנו פונים בבקשת עזרה רק אליך, ורק על דלתך אנו דופקים, לכן "אל תשיבנו ריקם מלפניך", כדי שלא יתחלל שמך בעיני אומות העולם.

והביאור השני: על פי מה שכתבו לפרש את מה שאנו מתפללים בכל יום בשמונה עשרה: "השיבנו אבינו לתורתך וכו' והחזירנו בתשובה שלימה לפניך", ולכאורה איך אנו מבקשים על התשובה, הלא אמרו חז"ל (ברכות לג:): הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, כי יראת שמים תלויה רק בבחינת האדם? ותירצו, ששם הכוונה על תחילת התשובה ויראת שמים, אבל הבא לטהר מסעיין אותו מן השמים, כמאמר חז"ל: פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם. ועצם התפילה על התשובה כבר נחשבת לפתיחת פתח כחודו של מחט מצידו של האדם, וממילא יכול הוא לבקש מהקב"ה שיחזירו בתשובה שלימה, שזהו "כפתחו של אולם". וזה מה שאנו מבקשים: "דלתוך דפקנו", כלומר: מאחר שכבר דפקנו בדלתך ובקשנו על התשובה, הרי בכך פתחנו פתח, ולכן "אל תשיבנו ריקם מלפניך", באמרו כי "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים", אלא לאחר שפתחנו פתח כחודו של מחט, פתח לנו ברחמיך פתח כפתחו של אולם: "והחזירנו בתשובה שלימה לפניך"

כמוצא של רב "מים נוראים"

שומע תפילה עדיך כל בשר יבואו, יבוא כל בשר להשתחות לפניך ה'

רב שלום שבדרון זצ"ל, היה מסביר מילות תפילה אלו כך: עם ישראל, משכימים וקמים מוקדם בבוקר כדי לומר סליחות. מן הראוי היה, להשאיר את הגוף בבית ואת הנשמה לקחת לבית הכנסת, לאמירת סליחות בכוונה, אבל במציאות רואים את ההיפך: את הנשמה משאירים בבית, במיטה, ומגיעים לבית הכנסת רק עם הגוף, כדי לצאת ידי חובה! וכך מובן מה שאומרים: "שומע תפילה עדיך כל בשר יבואו", כיון שרק הבשר, הגוף, מגיע לתפילה, מבקשים מה: "יבוא כל בשר להשתחות לפניך ה'", אלא קבל גם את זה.

ומתוך האור "מים נוראים, אלול"

ארץ אפיים, לא תמיד טובה!

אל ארץ אפיים, ובעל הרחמים נקראת, ודרך תשובה הורית.

יש לפרש על פי מה שכתבו תוספות (בבא קמא נ: ד"ה ארץ): שמעלת ארץ אפים היא רק כשסופו לעשות תשובה, אבל אם אין בסופו לעשות תשובה, אז ארץ אפיים הוא לרעה, כדי להאבידו מן העולם, ואם כן זהו ביאור הענין: א-ל ארץ אפיים אתה, וקשה: הלא "בעל הרחמים נקראת", ואיך הקב"ה הוא ארץ אפים, והלא

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr